

Incipiunt sermones communes eiusdem discipuli omni tempe predicabiles. **Sermo CXXXVII. De cogitationibus.**

Cogitatio eorum apud

altissimum. Sap. v.

Sciendum quod tria sunt

principaliter cum quibus meremur et peccamus. scilicet cogitatione. locutione. et opere. **Primo** tres sermones sunt hic formandi. **Primo** de cogitatione. **Secundus** de locutione. **Tertius** de opere quod nos in unoquoque illorum hic debemus. ut mereamur et ne peccemus. **Quantum** ad primum sermonem sciendum. quod hic tria sunt dicenda.

Primo quod sunt homines cogitanda. **Secundo** que obliuiscenda. **Tertio** exemplum. **Circa primum** sciendum. quod homines volentes proficere quantum sunt cogitanda. **Primo** habende sunt cogitationes. que valent ad peccati detestacionem. **Sed** diceretur que sunt ille. **R**espondeo quod quis cogitat damna que peccata inferunt. nam peccatum facit homines miserum in presenti vita. quod spoliat eum omnibus bonis et meritis que fecit in omnibus virtutibus et gratiis. **Si** enim tot bona opera que haberet et virtutes. quod paradus habet nobiles arbores flores herbas et radices. Item quod celum stellas. quod mare guttas: hec omnia pro uno peccato mortali perdit. sic quod nunquam habet aliquid bonum in celo pro his omnibus. nisi per penitentiam recuperabit. **Ezech. xviii.** **Si** auerterit se iustus a iusticia et fecerit iniquitatem. nunquid vivet? omnes iusticie eius que fecerit non erunt in memoria. **Insuper** peccator exis in peccato mortali nihil boni potest operari. quod sibi sit meritorium. quod diu sciens stat in peccato mortali. **Leuit. xxii.** **Si** maculam habuerit non erit acceptus. **Eccl. p.** **Non** accipiam a vobis sacrificium. quia manus vestre plene sanguine sunt. Item peccatum facit homines tam vilem et indignum. quod ille qui ante peccatum dignus erat celo et bonis celestibus. post peccatum non est dignus pane qui vescitur et pascitur. **Ergo** moderati eo uti debet quicunque posset. **Unde Ezech. iij.** **Domine** tuum in potere comedas et aquam

tuam in mensura bibas. imo peccator indignior est omnibus creaturis. **Unde** **Aristo. j. polit.** **Si** autem optimum animalium est homo frons lege et iusticia. sic pessimum animalium est homo a lege et iusticia separatus. **Ergo** si indignior est omnibus creaturis irrationabilibus. consequenter sequitur. quod non est dignus uti creaturis. **Ergo** peccatum facit hominem tam miserum quam nullius boni nec temporalis nec spiritualis dignus est. **Ergo** miseria peccatorum tam magna et tam periculosa est. quod si omnes creature deslerent miseriam peccatorum. etiam omnes lapides. omnia ligna. omnia animalia terre. omnes aves celi et omnes homines viventes in mundo. non possent digne damnum peccatoris. in quo per unum peccatum mortale incidit deslere. **Sed** heu plures peccatores centum peccata mortalia committunt nec unam guttam flent pro illis omnibus. **Ratio** est. quia non cognoscunt quanta bona perdiderunt et in quot mala ceciderunt. **Si** hec veraciter cognoscerent. non solum plorandum esset eis sed etiam ululandum. quia nihil tam malum homini quam peccatum mortale. **Melius** enim esset homini quod decem milia demonia in se haberet. vel etiam cum omnibus gladiis quod unusquisque fabricati sunt transigeret. vel in igne combureret. vel aqua submergeret. vel cum rotis rotaret. quam quod cum uno peccato mortali deum scienter et voluntarie offenderet. quia peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. scilicet anime. que mors magis timenda est quam mors corporis. **Unde Greg.** **Morte** corporis omnis homo potius debet mori. quam cum uno peccato mortali deum offendere. **Unde** **Aristo. iij. eth.** **Melius** est mori quam facere contra bonum virtutis. **Secunde** cogitationes sunt que faciunt ad contemptum suum ipsius et ad humiliationem propriam que habende sunt homini volenti proficere. **Sed** diceretur. que sunt istę cogitationes. **R**espondeo. **C**ogitare defectus nostros in communi et in specialiter. **C**ogitare quid sumus. quid fuimus. et quid erimus. **Bern.** **C**ogita ergo unde venis et erubescere. ubi es et ingemiscere. quo properas et pertimescere. **Unde** **Aug.** in ser. **O** homini considera quid per os. quid per nares ceterosque

Sermo

meat? egrediat. nūq̃ vili? sterq̃liniā inuenisti. **Uñ etiā Bern.** Nos miseri z misera bilie nati q̃b̃ datū est cū mēore nasci. cum labore viuere. cū dolore mori. **Uñ Aug.** de spū z aīa. **Lugētes** in hāc vitā intramus. cū labore viuim? z timore exituri sumus. **Ista oīa** debēt nos inducē ad hūilitatē z hūiliationē ppriā z ad contēptū suiipsi us. **Tertie** cogitationes sūt q̃ pmonēt hoīez ad pfectū z studiū virtutū. **Sz que** ris que sūt iste cogitationes. **Rñdes** q̃ iste cogitationes sūt. **Cogitare** videlicet primo de virtutibz. z de p̃mio qd virtutibz dat. et etiā de dignitate virtutū. nā nihil repit nobili? z p̃ciosius virtutibz. **Uñ** p̃bi antiq̃ n̄ habuerūt noticiā dei sic nos. nec p̃mū qd dabit virtuosus expectabant. tñ intende bant virtutibus ppter nobilitates virtutum. **Temperantiam** habuerunt in cibis z potibus z in operibus carnis. fortitudinem que est secunda virtus habuerunt sic q̃ multa mala z opprobria z aduersitates z derisiones patienter sustinuerunt. **Et in** paupertate spiritus. que est tertia virtus tantum studuerunt. q̃ hec temporalia bona valde contempserunt. quia cum labore acquiruntur. cū timore z sollicitudine possidentur. z cum dolore amittuntur. quare multi de eis magnos thesauros abiecerunt. sicut socrates diogenes z multi aliq̃. q̃ propter studium omnia reliquerunt. z iusticiam que est quarta virtus intantum dilexerunt. vt nulli inferrent aliquam iniuriam. **Item** tam nobilis est virtus. q̃ nullus honorandus est nisi solum virtuosus. **Uñ de Aristo. iij. et b.** Honor est p̃miū virtutis. **Et q̃tuncunq̃** virtuosus honoratur adhuc maioris honoris est dignus. **Uñ de Aristo. iij. et b.** Virtuti perfecte non sit condignus honor. **Imo** tam nobilis est virtus. q̃ omnes in celo z in terra tam angeli q̃ sancti. non valent remunerare sufficienter cum omnibus gaudijs virtutē virtuosus hominis. nisi solus deus. **Augustinus** in li. de ciuita. dei. **P̃miū** virtutis est ipse deus qui virtutem dedit. **Item** sciendum q̃ virtus est tam nobilis z tam vtilis. q̃ ppter hāc deus z omēs sancti z angeli singu

lariter illū qui virtuosus ē diligūt. tam etiā singularit̃ diligūt vnū virtuosum. q̃ p̃ vel mater nūq̃ dilexerūt sic suū vnigenitū filiū. imo intantū dñs diligit virtuosum. vt mīmū bonū qd facit ille virtuosus. p̃ valet corā eō z sancti ei? q̃ oīa bona q̃ facta sūt ab initio mūdi z etiā q̃ fieri p̃nt vsq̃ in finē sculi. ab oībz vitiosis hoībz in peccato mortali constitutis. licet multi mali hoīes multa opera fecerunt de genere bonorum. sicut ille fecit hec. z alter alia. **Item** felix ē qui potest dicere cum ps. **Multiplicabis** in anima mea virtutes. **Uñ Augustin?** **Virtus** animę vñum excellentissimum ē. **Quare** cogitationes que habende sūt homini volenti proficere sunt ille que incitat hominem ad dilectionē dei z proximī. qd etiam habes alibi vbi dicitur: **Beneficia** autem dei z charitatem ipsius cognoscere debemus in dignitate creationis. **Ista q̃** re ante sermone. **ch. O. Quantum** ad secundum tunc est sciendū. q̃ quattuor sunt obliuiscenda z nūq̃ ad memoriā ducēda. **Primū** est bonitas z sanctitas ppria. **Cum** magno enim periculo hec ad memoriā reuocantur nisi in extrema necessitate. quia hoc generat complacentias suiipsius z spiritualem superbiam in seipso. **Uñ Greg?** **Quisquis** reminiscēdo bonum quod gessit. dum se apud se erigit. apud humilitatis auctores cadit. **Quidā** enī ascribunt sibi bona sua z nō deo. **Uñ Greg?** **Qui** accepta bōa sibi arrogat suis donis contra deum pugnat. **Contra** quos dicit **Isido.** De iusticia z virtute nulla elatione superbias. de bonis factis non te exaltes. de bono opere non gloriaris. **periculosa** est enim multum. **Aug?** **Descen** de vt ascendas. humiliare vt exalteris. ne exaltatus humilieris. **Uñ** bona nra opera z virtutes z merita non sunt ad memoriaz reuocanda nisi in extrema necessitate. **Uñ de Job.** in sūma tribulatione bona sua recogitauit. ne in tot anxietatibus desperaret dicēs: **Si** ābulam in vanitate. si negam qd volebāt pauperes. z sic de alijs bonis q̃ ibi enumerat. **Silr** rex **Ezechias** cū mori debuisset. dixit vt **hēl. iij. Reg. xx**

Memeto dñe quō ambulauerim corāz te in xitate ⁊ corde pfecto. ⁊ qđ bonū est in oculis tuis fecerim. Igit non nisi in sūma necessitate bonitas ⁊ sanctitas ppria ad memoriam est reuocāda. vel etiā mala quę qđs p deo ptulit. **Secundo** obliuiscēda ē iniuria ab alijs illata. Vñ **Leuit. xix.** Ne memoreris iniurię ciuiū tuorū. non queras ultionē. nō oderis frēm tuū in corde tuo. S; sūt aliq̄ q̄ dicūt: Indulsi sibi. s; nō obliuiscar. **Cōtra** qđs dicūt **Bern. sup. Cant.** Sāt aliq̄ donātes iniuriā vt nō vlciscant tñ sepius impropērāt. Sunt aliqui licet si leant. manet tamen alta mente repositum. ⁊ rancorem tenent in animo. quorum neutra plena est indulgentia. ⁊ animus obliuiosus beneficiorū ⁊ iniuriarum tenax. est velut calcatorium feces retinens. ⁊ quod purum est exire permittens. Sed quilibet christianus ex toto indulgere debet exēplo christi qui suis crucifixorib; indulgit. sic et nobis indulget. **Bern.** Tam liberalit̄ de omnem iniuriā donat. vt nec damnet vlciscendo. nec confundet impropērādo zc. Sic ⁊ nos simili modo indulgere debem⁹

I proximis nostris. **Tertio** est obliuiscēda delectatio de p̄teritis peccatis. Hec enim recordatio valde periculosa est multq̄ **Aug.** Malum est nunq̄ de peccatis cogitare. Peius est cum cogitat de eis ⁊ non dolet. Pessimū cū cogitat ⁊ delectatur cū eisdem. **Vnde Hugo de sancto victore.** Quā deus in cōtitione absoluit peccatōrē a peccatis. ligat eum vinculo perpetuę de testationis. vt semper peccatum de cetero detestetur. Ergo qñ homo cogitat de p̄teritis peccatis ⁊ delectatur in eis dē. hoc ē nimis piculosū ⁊ malū signū. qz est signū qđ

Hō non est vere pēnitēs. **Quarto** obliuiscendū est qđ hō non debet cogitare de profunditate dei ⁊ de abscondit̄ ipsius. qz q̄ talia cogitāt. in magnos errores multoties incidunt volētes p̄funde nimis p̄scrutari deitātē ⁊ sanctā trinitatē. **Contra** qđs dicūt **Salomon:** Altiora te non quesieris sed quę p̄cepit tibi deus illa cogita semp. **Vnde** sciendū etiā qđ familiarē esse deo et plurimū cogitare de deo bonū est ⁊ vtile.

Vñ dñ in xbis p̄missis: Cogitationes istorū apud altissimū. Siliē cogitare sanctam trinitatē laudabile ē. sed cogitare qđ modo deus possit ēē trin⁹ ⁊ vn⁹. s; p̄funderimari nimis piculosū est ⁊ factū insipientē. Similit̄ de incarnatiōe p̄funde speculari. ⁊ de sacro eucharistie quō totus christ⁹ tā magn⁹ sicut in cruce p̄pedit. possit esse sub tam parua sp̄e panis. qz tales decipiūt in nimis p̄fundis speculatiōib;. Quia ap̄ls dicit **Roma. xij.** Dico enī p grām q̄ data est mihi oib; q̄ sunt in vobis. non plus sapere q̄ oportet. sed sapere ad sobrietatem. Si enī tales cogitarent passiōem christi. ⁊ postponerent tales profundas cogitationes cēt deo magis acceptum. ⁊ eis plus salutiferum. quia tales qñq; cadunt in propriam complacentiam ⁊ in sp̄ialem superbiam. estimantes se aliquid scire ⁊ esse. cū tñ nihil sint. ⁊ tales dānabunt qñq; p̄ptalem ppriam complacentiam. **Unde** legitur exemplum. qđ quedam virgo deuota ita vitam duxit ieiunādo. vigilādo. orādo. ⁊ castigando se. qđ ab omnib; sancta reputabatur. Contigit autem eam infirmari vsq; ad mortem. cuius confessionem qđdam deuotus sacerdos audiuit. ⁊ suā spirituales superbiam ignorauit. Qui post obitū ipsa apparuit nigra ⁊ valde horribil⁹ ⁊ sacerdos eripescens quesituit q̄snā esset. Et fatebat se esse illam virginē quę quasi sc̄a reputabat. Et subiūxit dicens: ego infelix tradita sum infernalibus incendijs cum inferiobus demonijs ⁊ cū infimis dānatis eternaliter crucianda. p̄pter meam ppriam complacentiam ⁊ spirituales superbiam quam habui. qđ nullam equalem mihi reputaui. sed super omnes me extuli. et alios homines iudicaui ⁊ spreui. p̄pterea ad profundum inferni descendī. de quo nūq̄ liberabor. nā si siccate cēt aq̄e maris. ⁊ fundus repletus papauere. ⁊ vna aui cula in vno anno vnū granū deduceret. qđ ⁊ tunc possem saluari. omnes p̄nas inferni eligerem vsq; ad illud tempus sustinere si finito illo tempore celum possem intrare. sed non sic fiet quia in inferno nulla est redemptio. **Unde** pater sancte nec tu nec

aliquis sanctus alius oret pro me. q. nūq̃
liberabo.

Sermo CXXXVIII
de malis cogitationib⁹

Auferte malū

A cogitationū vīarū ab oculis
meis. **Esa. p.** Sic dicit **Hiero.**
Lutissimū atq; pfectissimū est. vt assue/
scat anim⁹ puigili custodia discernere cogi/
tationes suas. ⁊ ad p̄mū cū intrāt. vel p̄ba/
re vel reprobare qd cogitat. vt bonas cogi/
tatiōes ī se seruet. ⁊ malas statim expellat
hic nanq; fons ē boni. ⁊ origo mali. Ideo
saluator n̄r q̄ est scrutator cordiū ad nos
loquit in p̄missis h̄b̄is: **Auferte malū. Un-**
de in p̄nti sermōe qnq; de cogitatiōibus
sūt dicēda. **Primo** vñ cogitatiōes habēt
originē. **Secūdo** q̄re sum⁹ p̄ni ad malum
Tertio q̄ dāna inferūt nob̄ male cogitati/
ones. **Quarto** q̄b̄ cautelis debet q̄s se p̄e/
munire a nocuis cogitatiōib⁹. **Quinto** p̄
que expellunt male cogitatiōes. **Circa**
p̄mū sciendū q̄ q̄tūm ad p̄menam origi/
nem. oēs male cogitatiōes ortum habue/
runt a diabolo. qd sic patet. **Cū** enī prim⁹
homo condit⁹ in statu innocentie nihil de
malis cogitatiōib⁹ sciret. venit diabolus in
specie serpentis. ⁊ suaserit mulieri. ⁊ mulier vl/
terius viro. ⁊ ibi ex suggestionē diaboli or/
tum habuerūt oēs cogitationes male. **Et**
eodem modo ⁊ ordine quo ibi succreuerūt
adhuc in nob̄ succrescūt. **Vnde** s̄m **Aug.**
Suggestio serpentis in nobis ē p̄m⁹ mot⁹
ex fomite. **Comestio** x̄o mulieris est delectatio.
Sed comestio viri est consensus.
Per hęc tria. s. suggestionē delectationē
⁊ consensum homo in temptationē ducit.
q̄ temptatio per suggestionē que in cogi/
tatione consistit inchoatur. per delectatio/
nem cogitationis p̄greditur. ⁊ per consen/
sum consumat. **Et** sic patet p̄mū videlicet
vnde cogitatiōes male ortum habeant.

Sed q̄tūm ad secundū querit. quare
homo p̄mior sit ad cogitandū malū q̄ bonū.
De h̄ p̄nt assignari tres cause. **Prima**
ex nature corruptione in p̄mo paren/
te. **Et** ad id facit qd dicit **Sap. ix.** Cor-

pus qd corrumpit aggrauat animam. et
terrena inhabitatio deprimat sensum mul/
ta cogitantem. **Vnde** plus trahit vnus
equus deorsum q̄ decē sursus. **Sic** fomes
qui mouet ad malum semper contra nos ē
ergo prouisus ad malum. **Sen. viij.**
Sensus ⁊ cogitationes cordis humani
in malum prona sunt ab adolescentia sua
Secunda causa quia incitans nos ad
malum est p̄sens. delectabile enī app̄hen/
sum per cogitationē sensum vel imagina/
tionem quasi ex necessitate mouet concupi/
scentiam. **Sed** incitans nos ad bonū est
absens. ⁊ multum distans. scilicet beatitu/
do que est fons virtutum. **Tertia** causa
est quia malum possum⁹ facere per nos. sed
bonū non possumus sine gratia adiutrice.
Sed q̄tūm ad tertium sciendū. q̄
ex fonte malarum cogitationū qnq; mala
procedunt. **Primū** est malum peccati.
licet que dam cogitatiōes in se non sūt ma/
le. imo possunt esse bonę ⁊ meritorie. etiam
si sint d̄re illicita. puta si aliquis cogitat d̄
m̄chia ad p̄dicandum vel corrigendū. ta/
men si cogitatio sit cū concupiscētia ⁊ de/
lectatione tunc causat peccatum. **Et** h̄ sit
tripliciter. **Primo** cum concupiscētia
sit vel consistit in primo motu. sic est pecca/
tum veniale. **Secundo** cum sequit̄ cō/
sensus cum delectatione. licet in opus nō
progrediatur. hoc est mortale peccatum.
Vnde cum aliquis consentit in talem de/
lectationem cum plena deliberatiōe. non ē
aliud q̄ q̄ affect⁹ suus sit inclināt⁹ ad de/
lectandū in tali morosa delectatiōe. **Ter-**
tio cum consentit in opus vt scilicet p̄po/
nat opus actu perficere. tunc volūtas pro/
facto reputatur. etiam si facultas nō sit fa/
ciendi illud opus. **Et** sic malū cogitatiōis
gradatim sp̄ aggrauat. **Quorū** etiā gra/
duum aggrauationē describit b̄n̄s **Bre-**
gorius dicēs: q̄ ex delectatiōe cogitatiōis
nascit̄ peccati affectio. **Ex** affectiōe cōsen/
sus. **Ex** consensu opatio. **Ex** opatiōe con/
suerudo. **Et** cōsuerudine desperatio. **Ex**
desperatione defensio. **Ex** defensione glia/
tio. **Ex** glia tiōe c̄na dānatio. **Et** oīa illa
mala passim sic veniūt ex mal̄ cogitatiōib⁹